

14.9.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyV)

Asia: HE 119/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjien työttömyysturva-oikeuden väliaikaiseksi järjestämiseksi

Uudenmaan TE-toimiston lausunto TyV:lle

Yleistä

Uudenmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Toisin kuin hallituksen esityksessä (kohta 1.2.) katsotaan, Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan koronatilanteesta johtuva tarve edelleen jatkaa määräaikaisen säännöksen voimassaoloa ei ole ollut ennalta-arvaamaton. Näin ollen asian valmistelu olisi voitu aloittaa aiemmin, ja siten varata enemmän aikaa paitsi lausunnon antamiseksi työ- ja elinkeinoministeriölle, myös toimeenpanon valmisteluun. TE-toimisto ymmärtää kuitenkin kiireellisen aikataulun asiassa, jotta yrittäjien työmarkkinatukioikeuteen ei tule katkosta.

Uudenmaan TE-toimisto pitää yrittäjän työmarkkinatukioikeutta koskevan työttömyysturvalain väliaikaisen säännöksen voimassaolon jatkamista erittäin tärkeänä ja perusteltuna asiakkaiden toimeentulon kannalta.

Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen toistuvasti muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan aiheuttaa TE-toimistoissa huomattavasti lisätyötä, joka on pois muusta asiakaspalvelusta. Erityisesti näin tapahtuu, jos TE-toimistojen edellytetään ottavan yhteyttä henkilökohtaisesti jokaiseen työmarkkinatukea saavaan yrittäjäasiakkaaseen. Uudenmaan TE-toimisto yhtyy monien HE-luonnosta kommentoineiden tahojen näkemykseen, että väliaikaisen säännöksen voimassaoloa tulisi jatkaa 31.12.2021 asti.

Perustelut

Uudenmaan TE-toimistossa on tällä hetkellä noin 10 400 työmarkkinatukea saavaa yrittäjäasiakasta. Covid-19-pandemian jatkuessa ja vaikuttaessa edelleen yritystoimintaan mahdollisuus saada työmarkkinatukea turvaa yrittäjien toimeentuloa epävarmassa ja haasteellisessa tilanteessa.

14.9.2021

On perusteltua, että koronan vuoksi käyttöön otetuista poikkeustoimista pyritään luopumaan heti, kun se on mahdollista. Tästä näkökulmasta väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen lyhyeksi määräajaksi kerrallaan on ymmärrettävää. Toimeenpanon näkökulmasta lakimuutosten voimassaolon jatkaminen lyhyissä pätkissä tuottaa kuitenkin merkittävästi työtä. Koska tätä työtä ei ole kyetty automatisoimaan, se joudutaan tekemään manuaalisesti. Manuaalisesti tehtävään työhön kohdennettu henkilöresurssi on suoraan pois muusta asiakaspalvelusta. Uudenmaan TE-toimisto on kaikissa aiemmissa lausunnoissaan tätä asiaa koskien esittänyt automaation mahdollisuuksien selvittämistä KEHA-keskuksessa, vähintäänkin jotta tulevaisuudessa vastaaviin tilanteisiin kyettäisiin varautumaan paremmin.

Esityksen mukaan työvoimapolitiittinen lausunto säännöksen perusteella annettaisiin nyt syksyllä 2021 arviolta 21 500 työmarkkinatukea saavasta yrittäjäasiakkaasta. Enimmäislausuntomäärän arvioidaan olevan 32 700. Työ- ja elinkeinotoimistoille aiheutuva työmäärä ei ole tarkasti arvioitavissa. Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on vuoden 2021 alusta lukien jo neljäs kerta, kun mainittu työmäärä tulee tehtäväksi. Yrittäjän työmarkkinatukilausunnot ovat myös keskittyneet jo aiemmin laajasti Uudenmaan alueelle. Pelkästään Uudenmaan TE-toimistossa on määräaikaisen lain voimaantulon jälkeen (2020–2021) annettu yhteensä yli 64 770 yrittäjien työmarkkinatukea koskevaa lausuntoa (tilanne 30.8.2021).

Uudenmaan TE-toimisto on jo aiemmissa määräaikaisen säännöksen pidentämisestä koskevissa lausunnoissaan halunnut kiinnittää huomiota siihen, että työskentelykuukausissa laskettuna työttömyysturvalausuntojen antamiseen käytetty työpanos Uudenmaan TE-toimistossa on ollut yli kaksinkertainen verrattuna siihen työpanokseen, mikä on voitu kohdentaa varsinaiseen yrittäjien palveluun. Panostamalla työttömyysturvalausuntojen automatisointiin olisi voitu vapauttaa merkittävästi henkilöresurssia manuaalisesta ja osin mekaanisesta tallennustyöstä asiakkaiden palvelutarpeiden kartoittamiseen ja tilanteeseen sopivien palveluratkaisujen etsimiseen.

Jos lain voimassaoloa jatketaan esityksessä ehdotetulla tavalla, edellä mainittu työ yhteydenottoineen työmarkkinatukea saaviin yrittäjiin on tulossa tehtäväksi uudestaan syys-lokakuun taitteessa. Työn organisoinnin ja resursoinnin näkökulmasta ajankohta on työttömyysturvatehtävien keskittämisestä johtuen haasteellinen. Uudenmaan TE-toimistossa tähän työhön on käytetty työttömyysturvayksikön esihenkilöiden ja asiantuntijoiden työpanosta. Työttömyysturvatehtävien valtakunnallinen keskittäminen 1.10.2021 lukien ei mahdollista keskitetyn Työttömyysturva -vastuualueen työpanoksen käyttämistä tähän tehtävään, joten yrittäjien työmarkkinatukilausuntojen antaminen jää TE-toimistojen tehtäväksi.

Edellä kerrotulla Uudenmaan TE-toimisto haluaa kuvata, että kyseessä on jälleen todella suuri työmäärä. Kun asiassa ei mitään ilmeisimmin ole mahdollisuutta hyödyntää automatisaatiota, Uudenmaan TE-toimisto esittää vahvana toiveena, että valtakunnallisessa toimeenpanossa koskevassa ohjeistuksessa linjattaisiin, että jatkolausunnot yrittäjille voitaisiin antaa ilman yhteydenottoa kyseisiin yrittäjäasiakkaisiin. Tämä sujuvoittaisi ja nopeuttaisi

14.9.2021

prosessia TE-toimistossa merkittävästi. Asiakkailla on joka tapauksessa velvollisuus itse ilmoittaa työllisyystilanteensa muutoksista, ja tällöin etuuden maksaja selvittää mahdollisten tulojen muutoksen vaikutuksen työttömyysetuuteen.

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan, vaikka koronatilanne on helpottamassa ja hallitus on viime viikolla linjannut yhteiskunnan avaamisesta mahdollisesti jo lokakuussa 2021, yrittäjien työmarkkinatukea koskevan määräaikaisen säännöksen kahden kuukauden jatko on varsin lyhyt, eikä tarve tuelle ole välttämättä vielä tämän jälkeen lakannut. Uudenmaan TE-toimisto toivoo, että asiaan olisi löydettävissä pitkäjänteisempi ratkaisu yritysten tukemiseksi, jottei tätä määräaikaista säännöstä jatketa jälleen uudestaan joulukuussa 2021 uudella lyhyellä pidennyksellä. Kuten esityksessäkin on tuotu esille, yrittäjien työmarkkinatuesta aiheutuvien kustannusten arviointi ei ole yksiselitteistä. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan yrittäjän työmarkkinatukioikeuden jatkolle on edelleen vahvat perusteet. Tästä aiheutuvat kustannukset ovat myös TE-toimiston näkökulmasta hyvin maltilliset.

Uudenmaan TE-toimisto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tarvetta olisi lyhytkestoiselle tukimuodolle kompensoimaan liiketoiminnan uudelleenkäynnistymiskustannuksia koronatilanteen helpottaessa ('starttiraha liiketoiminnan uudelleenkäynnistämiseen'). Tämä koskee erityisesti esimerkiksi tapahtuma-alaa. Yrittäjän työmarkkinatuki tai esim. yritysten kehittämistuki eivät vastaa tähän yritysten edessä olevaan haasteeseen.

Johtaja

Tiina Korhonen

Juristi

Tuomas Kallio